

KÜRESELLEŞME

Küreselleşme Nedir?

2*Küreselleşmenin temel göstergeleri:uluslar arası mal ve hizmet ticaretinin artması, uluslar arası sermaye hareketleri ve yatırımların artışı, haberleşme ve ulaşım maliyetlerinin düşmesi ve iletişimin artışı, çok uluslu şirketlerin büyümesi olarak sıralanır.

* Bitirme ödevi hazırlayan öğrenciden, doktora tezi hazırlayan akademisyene, yerel seçimleri kazanmak isteyen politikacıdan uluslararası ilişkilerde taraf bir devlet adamına kadar herkesin küreselleşmeyi referans terim olarak kullanılması, herkesin kabul ettiği, ortak bir tanımının da olduğu anlamına gelmemektedir. Bu da sebepsiz değildir. Çünkü:

- Küreselleşme iktisadi alanda ortaya çıkan bir olgu olarak başlamakla birlikte zaman içinde sosyal, politik ve kültürel boyutu ile öne çıkmıştır.
- Küreselleşmenin politik ve kültürel boyutu, küreselleşme ile ilgili ideolojik görüş farklılıklarına yol açmıştır.
- Dünyanın neresinde olursa olsun, gelişme seviyesi ve siyasi rejimi ne olursa olsun, zengin-fakir, büyük küçük bütün ülkeleri yakından ilgilendiren bir öneme sahip olmuştur Küreselleşme; iktisadi, sosyal ve siyasi hayatın bütün aktörlerinin 1980'ler sonrası dönemde yaşadıkları sorunların gerekçelendirilmesinden, gelecek dönem projeksiyonlarının yapılmasına kadar kendilerini ilgilendiren bütün alanlarda sebep, sonuç veya belirleyici faktör olarak dikkate aldıkları bir referans olmuştur. Küreselleşmenin bütünü ve farklı yönlerini görebilmek için farklı kesim ve kişilerce yapılan ve değişik bakış açılarını yansıtan küreselleşme tanımları ayrı ayrı verilecektir. Bu tanımlardan sıklıkla rastlananları şunlardır:
- Küreselleşme, ekonomik, sosyal, teknolojik, kültürel, politik ve ekolojik denge açılarından global bütünleşmenin, entegrasyon ve dayanışmanın artması anlamındadır.
- Küreselleşme, insanlar arasındaki karşılıklı bağımlılığın artmasıdır.
- Küreselleşme, ekonomiden siyasete, sosyal politikadan kültüre, hemen hemen yer yüzünün her alandaki değişimi ifade etmek için kullanılan "sihirli" bir sözcük, parolaya dönüşmüş moda bir deyimdir
- Genel anlamda küreselleşme; özellikle bilginin, haberleşmenin, kültürel etkileşimin, sermayenin ulusal sınırları aşıp uluslar üstü nitelik kazandığı; ekonomi, kültür, siyaset, yönetim vb. birçok düzeyde ülkeler arasındaki bağımlılığın arttığı bir süreci yansıtır
- Küreselleşme, sadece ya da öncelikle ülkelerin ekonomik açıdan karşılıklı bağımlılıkları anlamına gelmemekte, içinde yanılan dönemde zaman ve mekânın dönüşümü anlamına gelmekte, mekân olarak uzakta meydana gelen olayların bu olaylarla ilgisi olmayan kişileri doğrudan ve anında etkilemesidir
- Küreselleşme; uluslararası mal ve hizmet ticaretinin artması, doğrudan yabancı yatırım ve kısa dönemli sermaye hareketlerinin serbestleşmesi, çok uluslu işletmelerin oynadıkları rolün değişmesi, üretim ağlarının uluslararası çapta yeniden organizasyonu, teknolojik yeniliklerin, özellikle bilgi teknolojisinin ivme kazanması ve yaygınlaşması, kuralsızlaştırmanın benimsenmesi ile dünya ekonomisinin bütünleşmesi süreci olarak tanımlanabilir

- Bir fenomen olarak küreselleşme; uzun süreçli ancak başlangıcı olmayan fakat teolojik de olmayan, düzen ve düzensizlik, iş birliği ve mücadele, bütünlük ve ayrılık üreten güçlerin son derece karmaşık bir etkileşimidir
 - Küreselleşme, küresel bağılıkların genişlemesi, sosyal hayatın küresel ölçekte organizasyonu, küresel bilinç ve duyarlılıktaki artışa bağlı olarak bütün dünyanın bütünleşme sürecidir
 - Küreselleşme, bugün kimsenin yok varsayamayacağı bir gerçeklik olarak geleceğe yönelik bütün okumalara yön veren bir süreçtir
 - Sanayi kapitalizminin yükselişiyle yaşanan kitlesel değişimler ve bu değişimlere bağlı olarak yaşanan dönüşüm sürecidir. Kuruluşların küreselleşme ile ilgili yaklaşım ve algıları süreci anlamak için önemlidir.
 - Dünya Bankasına (World Bank-WB) göre küreselleşme, insanlık tarihinin kaçınılmaz olarak yaşanacak bir safhasıdır.
 - Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund-IMF), küreselleşmeyi; gelişme seviyesi ve siyasi sistemi ne olursa olsun bütün ülkelerin vatandaşları na daha yüksek bir hayat standardı sağlamak için (refah seviyelerini artırmak için) gerçekleştirmek zorunda oldukları istikrarlı bir ekonomik büyüme hedefini birlikte gerçekleştirme sürecidir.
 - Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü (Organisation for Economic Cooperation and Development-OECD) küreselleşmeyi; mal ve hizmet piyasaları ile birlikte mali piyasaların da bütünleştiği, ulusal ekonomilerin birbirlerine bağımlılıklarının arttığı çok yönlü bir ekonomik bütünleşme sürecidir
 - Birleşmiş Milletlere (United Nations-UN) göre küreselleşme; küresel bütünleşmenin ve karşılıklı bağımlılığın artmasıdır ve iktisadi, siyasi, sosyal ve kültürel boyutları olan çok yönlü bir olgudur
 - Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organisation-ILO), kurum olarak sosyal alana yönelik etkilerini öne çıkararak küreselleşmenin ileri sürülen olumlu sonuçlar yanında toplumlar ve ülkeler arası eşitsizlikleri artıran, sosyal sorunları derinleştiren etkileri de olan bir süreç olarak tanımlamıştır. ILO, küreselleşmenin toplumlar ve ülkeler arası eşitsizlikleri artırdığını ancak sürece karşı çıkmak yerine sürece müdahale edilerek olumsuz sonuçlarını giderecek bir yönlendirmenin yapılabileceğini savunmaktadır. Küreselleşmenin Doğuşu ve Gelişimi Küreselleşmenin ortaya çıkışını açıklamaya yönelik görüşleri iki ana grupta toplamak mümkündür. Daha az taraftar bulunan ilk görüş taraftarları homojen olmayıp, kendi içinde küreselleşmeyi toplumlar ve ülkeler arası ilişkilerin başladığı en eski zaman dilimlerinden başlatanlar yanında farklı dönemleri başlangıç tarihi olarak alanlar da vardır. Daha fazla taraftar bulan ikinci görüşe göre küreselleşme 1980'li yıllarda başlamıştır. Ancak, 1980'li yıllarda başlayan küreselleşme sürecinin gerisinde;
 - İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde yaşanan hızlı ve sürekli ekonomik büyümenin sağladığı üretim artışı,
 - 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik krizi takip eden dönemde başta ABD olmak üzere Almanya, İngiltere gibi ülkelerde iktidar olan yeni sağ ve takip ettikleri neoliberal ekonomik politikalar,
 - Haberleşme teknolojisindeki hızlı gelişme, televizyon yayıncılığının artışı ve İnternet kullanımının yaygınlaşması,
- 4*• Soğuk savaş döneminin sona ermesi ve Doğu Bloku ülkelerinin “geçiş ekonomileri” anlayışı ile Batı ile bütünleşme faaliyetlerini hızlandırması,

- Ulus devletlerin mal ve hizmet ticaretini engelleyen veya sınırlayan kurallarının yerine uluslar üstü kuralların hakim kılınması,
- Gelişme ve büyüme isteğinin ulus devletleri yabancı sermaye yatırımlarını ülkelerine çekmek için takip ettikleri serbestleşme politikaları,
- Haberleşme teknolojisindeki gelişmenin uluslararası bankacılık ve finans işlemlerini kolaylaştırması, piyasaları bütünleştirilmesi,
- İktisadi hayattaki serbestleşmeyi takip eden sosyal ve kültürel hayattaki serbestleşmenin toplumlar arası ve ülkeler arası bilgi-enformasyon hareketliliğini artırması,
- Avrupa Birliği gibi bölgesel bütünleşme hareketlerinin uluslar üstü ortak kurallar belirleme geleneğini güçlendirmesi,
- Güneydoğu Asya ülkelerinin hızlı kalkınma çabaları,
- Hong Kong'un Çin'e devri ve Çin'in uluslararası ekonomiye entegre olmasına yönelik ideolojik yaklaşım değişikliği gibi çok sayıda ve birbiri ile iç içe geçmiş, birbirini hızlandıran faktörlerle gerçekleşmiştir.

Farklı Yaklaşımlara Göre Küreselleşme

3*Literatürde, çok benimsenen kabule göre küreselleşme ile ilgili yaklaşımlar 3 ana başlıkta toplanmıştır*

- Aşırı Küreselleşmeciler (hyperglobalist),
- fiüpheciler (skeptical),
- Dönüşümcüler (transformationalist).

Aşırı küreselleşmecilere göre; küreselleşme geleneksel kavramlarla açıklanamayan “yeni bir çağın” adıdır. Küreselleşme sürecine temkinli yaklaşan şüpheciler, küreselleşmenin ekonomik boyutu üzerinde yoğunlaşmakta ve bu açıdan sürecin yeni değil, Birinci Dünya Savaşı öncesi dönemle benzerlik gösterdiğini ileri sürmektedirler. Küreselleşme sürecine daha çok taraşı ve dengeli bir bakış açısına sahip olan dönüşümcüler, küreselleşmeyi nimetleri ve külfetleri; fırsatları ve tehditleri ve nihayet olumlu ve olumsuz sonuçları ile birlikte değerlendirmek gerektiğini ileri sürmektedirler. Dönüşümcüler, diğer yaklaşımlar gibi küreselleşmenin kaçınılmaz olarak yaşanacak bir süreç olduğunu kabul etmekle birlikte, bütünüyle sürecin lehinde olmak veya karşısında bulunmak yerine yarattığı fırsatlar ve olumlu sonuçlar ile getirdiği tehditler ve olumsuz sonuçların birlikte değerlendirilmesi görüşündedir. Bu yaklaşım, küreselleşme sürecinin yönetilebilir ve yönlendirilebilir olacağının da kabul edilmesi anlamına gelmektedir.

Küreselleşmenin Göstergeleri 2*temel göstergeleri (unsurları) konu ile ilgili yayımların çoğunda;

- Uluslararası mal ve hizmet ticaretinin artması,
- Uluslararası sermaye hareketleri ve yatırımların artışı,
- Haberleşme ve ulaşım maliyetlerinin düşmesi ve iletişimin artışı,
- Çok uluslu şirketlerin büyümesi* Uluslararası Mal ve Hizmet Ticaretinin Artması Küreselleşmenin en somut göstergesi, ülkeler arasındaki mal ve hizmet ticaretindeki artıştır. Artışı ölçmek için kullanılan uluslararası mal ve hizmet ticareti hacminin gayrisafi millî gelire (millî gelir) oranındaki değişimdirKüreselleşme, mal ve hizmet ticaretinin uluslararasılaşması ve artışı olarak iki ayaklı bir

süreç olarak açıklanmasına rağmen, sürecin hizmet ticaretine yönelik ayağı daha zayıf kalmıştır. Hizmet ihracat ve ithalatı bakımından lider ülke ABD'dir ve mal ticaretinin aksine hizmet ticareti 105 milyar dolar ticaret fazlası vermiştir. Uluslararası Sermaye Hareketleri ve Yatırımların Artışı Küreselleşmenin göstergesi olarak gösterilen uluslararası sermaye hareketlerinin çeşitli bakımlardan gösterdiği gelişme seyri ile ilgili bazı istatistiki veriler ise şunlardır:

- Tahvil ve bono niteliğindeki sermaye hareketlerinin toplam içindeki payı 1973-1981 arasında % 3.5 iken 2000 yılında % 7.5'e yükselirken aynı dönemde banka kredilerinin payı % 63.9'dan -3.4'e düşerken, doğrudan yabancı yatırımların payı % 16.8'den % 73.7'ye yükselmiştir. Yine aynı dönemde kısa dönemli portföy yatırımları % 0.3'den 22.2'ye yükselmiştir
- 1980-2000 dönemi dikkate alındığı zaman doğrudan yabancı sermaye yatırımları en fazla Asya-pasifik ülkelerine, bu ülke grubunu sırasıyla Latin Amerika, Doğu Avrupa ve Afrika ülkeleri takip etmişti
- Doğrudan yatırım giriş çıkışının GSYİH'nin oranları bakımından bölgesel dağılımı incelendiği zaman 2005 yılı itibarıyla; dünya ortalamasında sermaye girişinin % 22,7; çıkışının 23,9 olarak gerçekleşti
- Doğrudan yabancı yatırımlar 2000'li yıllardan sonra gelişmekte olan ülkelere doğru yönelmekle birlikte, kriz dönemlerinde bu eğilim değişebilmektedir.
- Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ağırlıklı olarak gelişmiş ülkelere yapılmaktadır. Küresel krizler, küreselleşmenin yönünü de etkilemektedir. Kriz dönemleri doğrudan yabancı yatırımların yöneldiği bölgeler ve ülkeleri değiştirmekte, bundan da en fazla gelişmekte olan ülkeler etkilenmektedir. Haberleşme ve Ulaşım Maliyetlerinin Düşmesi ve İletişimin Artışı Küreselleşmeyi 1980'li yıllarda başlatan yaklaşımın temel gerekçelerinden biri, daha önceki dönemlerden farklı olarak teknolojik gelişmeye bağlı olarak ulaşım ve haberleşme maliyetlerindeki hızlı düşüştür. Teknolojik gelişme yalnızca maliyet düşüşü değil, iletişim ve bilgi aktarma sürecini hızlandırmıştır. Uluslararası mali piyasaların birbiri ile bağlantısını güçlenmiş, teknolojinin yarattığı "elektronik para" daha önceki dönemlerde bir engel olarak ortaya çıkan farklı ulusal paraların dönüşümüne gerek kalmaksızın piyasaların bütünleşmesini sağlamıştır. Uluslararası para piyasalarının "anlık işleyişi" ve bunun sağladığı bütünleşme bilgi teknolojisindeki gelişimin bir sonucudur Çok Uluslu İşletmelerin Büyümesi Çok uluslu işletmeler (şirketler) küreselleşmenin "alamet-i farikası", yani en önemli göstergesi olarak kabul edilebilir. Küreselleşme sürecinin en somut ve görünen yönünü çok uluslu işletmeler oluşturur. Bu şirketlerin ekonomik büyüklükleri küreselleşme sürecini ve boyutlarını anlatmak için sıklıkla kullanılan referans alanlarından birini oluşturur.

KÜRESELLEŞME VE SOSYAL POLİTİKA

Küreselleşmenin Sosyal Boyutu 1990'lı yıllardan itibaren daha sık ve kısa aralıklarla yaşanmaya başlanan iktisadi krizler, küreselleşmenin sosyal boyutunun öne çıkmasına ve sürecin sosyal devlete ve sosyal politika uygulamalarına yönelik etkilerinin daha fazla mercek altına alınmasına neden olmuştur. Küreselleşmenin sosyal boyutu ile ilgili en önemli eleştiriyi eşitsizlikleri artırdığı iddiası oluşturmaktadır. Küreselleşmenin en belirgin etkilerini gösterdiği 1980-2000 arasındaki 20 yıllık dönemde küreselleşme sürecinin olumsuz sosyal sonuçlar doğurduğu BM tarafından hazırlanan İnsani Gelişim Raporları ile doğrulanmıştır. Küreselleşmenin karanlık yüzü olarak da adlandırılan bu yönüne göre küreselleşme ulus devletlerin kendi içinde ve aralarındaki eşitsizlikleri artırmakta, ekonomik küreselleşme sürecinin yarattığı kazançların ve kayıpların bölgesel bloklar, devletler, toplumlar ve insanlar arasındaki paylaşımı adil olarak gerçekleşmemektedir. 1990'lı yıllar küreselleşmenin en büyük

savunucuları ve kural koyucuları konumundaki Dünya Bankası ve IMF, Birleşmiş Milletler önderliğindeki sosyal zirvelerin destekçisi olmuştur. Bu bakımdan dönüm noktası BM tarafından 1995 yılında Kopenhag'da düzenlenen

“Dünya Sosyal Gelişme Zirvesi”dir. Dünya Bankası, IMF ve OECD gibi uluslararası ekonomik kuruluşların uluslararası mal, hizmet ve sermaye hareketlerini düzenlemek için belirlediği kurallar sosyal politika uygulamalarını doğrudan etkilemektedir. 5

*Küreselleşmenin yol açtığı sosyal politika problemleri; insanlar, ülkeler ve bölgeler arasında ve içindeki eşitsizlikleri artırması, yoksulluğun artışı ve derinleşmesi, sosyal korumanın zayıflaması ve artan güvencesizlik ile istihdam piyasalarında yarattığı belirsizlik olarak özetlenmektedir

* Küreselleşme bu genel etki alanları yanında genel olarak endüstri ilişkileri sisteminin aktörleri (sendikalar) ve işleyişi üzerinde de (toplu pazarlık süreci) etkilerde bulunmaktadır. Küreselleşme, Ulus Devlet ve Sosyal Devletin Değişimi Küreselleşme süreci, paradoksal olarak ulus devletin kendine ait yetki alanlarını daraltması, kendini zayıflatacak düzenlemeleri hayata geçirmesi ile gerçekleşmektedir.

Küreselleşme sürecinin gerçekleşmesi, öncelikle ulus devletin bu sürecin kesintisiz olarak gerçekleşmesini sağlayacak tedbirleri alması, düzenlemeleri yapması ve kendine ait yetkilerin bir kısmından vazgeçmesi ile mümkün olmuştur. Ulus devletin bazı yetkilerinden vazgeçmesi küreselleşmenin gerçekleşmesi için yeterli olmamakta, ilaveten bizzat ulus devlet küreselleşme sürecini hızlandıracak tedbirleri alarak aktif rol üstlenmesi gerekmektedir.

Özelleştirme, yabancılara mülk satışı, yatırım izni verilmesi, kamuya ait bazı faaliyet alanlarının (iletişim, ulaşım, sağlık vb) yerli ve yabancı özel sektöre açılması, bankacılık sisteminin ve sermaye piyasasının yabancı sermaye giriş-çıkışını kolaylaştıracak şekilde düzenlenmesi, para ve kâr transferlerine imkân verilmesi ulus devletin süreç içinde gerçekleştireceği düzenleme alanlarından ilk akla gelenlerini oluşturmaktadır. Ulus devletin küreselleşme sürecini hızlandıran bir başka rol ve politika değişikliği de yabancı sermaye yatırımlarını teşvik etmek için alacağı tedbirlerle ilgilidir. Küreselleşme ulus devletle birlikte ulus devlet uygulaması olan sosyal devleti de değiştirmiş, dönüştürmüştür. Çok kısa tarif etmek gerekirse, “sosyal devlet; (sosyal refah devleti, refah devleti) iktisadi ve sosyal hayatın işleyişini piyasa kurallarına bırakmayarak, genel toplum menfaatini ve özellikle iktisaden güçsüz durumda olan geniş toplum kesimlerini korumak ve temel sosyal hakları kullanmalarına imkan veren bir iktisadi ve sosyal düzen oluşturmak üzere sosyal politikalar uygulayan devlet” olarak tarif edilebilir. Gelişmiş ülkelerde kullanılan refah devleti terimi ile gelişmekte olan ülkelerde kullanılan sosyal devlet veya sosyal refah devleti terimleri ile kastedilen büyük ölçüde aynı şeydir.

Sosyal politikanın altın çağı olarak bilinen 1945-1975 arasındaki 30 yıllık dönemde sosyal devlet yaklaşımı ile ortaya çıkan tablo ana hatları ile aşağıdadır:

- Devletin ekonomik büyümeye yönelik politikaları tam istihdam hedefi ile birlikte yürütülmüştür.
- Devlet, özellikle kamu iktisadi kuruluşlarında yüksek ücret politikası izlemiş ve çalışanlara geniş sosyal haklar vermiştir.
- Sendikacılığın teşviki ve örgütlenmenin yaygınlaşması, toplu pazarlık mekanizması aracılığıyla birçok sektörde çalışanlar lehine gelir dağılımını iyileştiren ücret ve sosyal haklar getirmiştir.
- Devlet, başta ILO olmak üzere uluslararası sözleşmelerle sağlanan temel haklara yönelik kurumsal yapılar oluşturmuş (iş ve işçi bulma kurumları, sosyal sigorta kurumları gibi) ve koruyucu bir sosyal hukuk (iş ve sosyal güvenlik kanunları gibi) oluşturmuştur.

- Devlet, temel sosyal hakların geniş toplum kesimlerine yaygınlaştırılması için doğrudan ve dolaylı gelir transferlerini artırmış, sosyal harcamaları millî gelirin % 30'ları seviyesine yükselmiştir

- Gelecek nesiller için yarın endişesi duyulmayacak, sağlık başta olmak üzere emeklilik dönemlerini kapsayan yaygın ve kapsamlı bir sosyal koruma sistemi oluşturulmuştur.

- Yalnızca gelişmiş ülkeler değil, gelişmekte olan ülkeler de ILO sözleşmeleri ile belirlenen çalışma hayatına yönelik kurumlar ve mevzuatı kendi sosyal hayatlarının düzenlenmesi konusunda referans olarak almışlardır. Sosyal devlet (sosyal refah devleti) İkinci Dünya Savaşı sonrası 1945-1975 yılları arasındaki 30 yıllık dönemde, ulus devletlerin uyguladığı kapsamlı sosyal politika uygulamalarının sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Küreselleşme sürecinde ulus devletin değişimi, sosyal devletin de değişimini beraberinde getirmiş ancak bu değişim sosyal devlet anlayışından geriye gidüş şeklinde ortaya çıkmıştır. Küreselleşme ve Sosyal Politika Sorunları

*Küreselleşme, Eşitsizliklerin Artışı ve Yoksulluk Küreselleşme eşitsizlikleri ilk defa ortaya çıkaran değil, var olan eşitsizlikleri artırmakta, derinleştirmektedir. Küreselleşmenin yarattığı eşitsizlik her bölge ve ülke için aynı derecede olumsuz olmamıştır. Güney Doğu Asya ülkeleri bu süreçte küreselleşmenin nimetlerinden en çok yararlanan ve eşitsizliklerin azaldığı ülkeler olmuştur.

*Küreselleşme, İş gücünün Yapısındaki Değişme, İstihdam, İşsizlik ve Enformel Sektör Sanayi ekonomisinden hizmet ekonomisine geçiş, iş gücünün sektörel yapısı ve statüsündeki değişmelerin yanı sıra iş gücüne katılım oranları ve yapısı da değişmiştir. Öncelikle tarım sektöründen sanayi ve hizmetler sektörüne hızlı bir işgücü göçü gerçekleşmiştir. Nitekim, gelişmekte olan ülkelerde tarım sektöründeki işgücü 1980-2005 yılları arasında % 55'den % 45'e düşmüştür. Hâlbuki bu oran gelişmiş ülkelerde 2005 yılı itibarıyla % 4'den daha azdır. İşgücünün yapı sındaki değişme, ülkelerin küreselleşme sürecinde üstlendikleri role bağlı olarak değişmektedir. Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde hizmet sektörünün büyümesi şehirlerde kadın işgücünün daha yüksek oranlarda işgücüne katılmasını beraberinde getirirken esnek çalışma şekilleri ve atipik istihdam da artmıştır. Atipik çalışma özellikle hizmet sektöründeki işlerin özelliği gereği kısa süreli ve esnek zamanlı çalışmak isteyen kadınların, öğrencilerin ve engellilerin tercih ettiği istihdam şekli olarak gelişmiştir. Atipik çalışma, alışılmış, düzenli, güvenceli, sürekli istihdam dışında kalan, düzensiz çalışmayı, gelir güvencesizliğini, kısmi süreli istihdamı içerisinde barındıran istihdam şeklini ifade etmektedir Küreselleşme dolayısıyla artan rekabet endişesi, gelişmekte olan ülkelerde düşük ücretli, güvencesiz, sosyal hukukun kapsamı dışındaki işleri artırmıştır. İnfornel-kayıtdışı sektör, gelişmekte olan ülkelerde geçici süreli değil, kalıcı ve hatta en büyük sektör haline gelmiştir. Kayıtdışı sektör büyüdükçe sosyal politika uygulamalarının da kapsamı daralmıştır. Yeni küresel ekonomik yapının istihdam bakımından dikkat çeken bir başka özelliği, "istihdam yaratmayan bir büyüme" gerçekleştirmesidir. Küreselleşme süreci ile emek göçü hızla insan göçüne dönüşmüştür.

*Küreselleşme, Endüstri İlişkileri Sistemi ve Sendikalaşma Endüstri ilişkileri sistemleri yapısı gereği dinamikdir zamana ve mekâna göre değişim ve dönüşüm gösterir. Bu etkileri ve sonuçlarını aşağıdaki başlıklar altında toplamak mümkündür:

- Başta iş hukuku olmak üzere çalışma hayatını düzenleyen sosyal hukukun küresel rekabet endişesiyle değiştirilmesi veya uluslararası sermayeyi yatırımları ülkeye çekmek için değiştirilmesi endüstri ilişkileri sistemini doğrudan etkiler.

- Yüksek ücret, istihdam güvenceli ve sendikalı-toplu sözleşmeli kamu işyerlerinin özelleştirilmesi sendikalaşma oranlarını ve toplu sözleşme kapsamındakilerin sayısını düşürür.

- Kamu ve özel sektördeki taşeronlaşma uygulamaları doğrudan sendikalaşma ve toplu pazarlık sistemini olumsuz etkiler.

- Çok uluslu şirketlerin ulusal düzeyde örgütlenmiş sendikalara karşı toplu pazarlık masasına oturması toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde güç dengesini işverenler lehine değiştirir. Özellikle üretimi başka ülkelere kaydırma tehdidi veya diğer ülkelerdeki üretim birimleri ile grev tehdidini ortadan kaldırma sendikaları güçsüzleştirir.
- Esnek çalışma şekillerinin benimsenmesi ve a-tipik istihdam biçimlerinin yaygınlaşması önce sendikalaşmayı zayıfatar, sonra toplu iş sözleşmelerinin kapsamında olanları daraltır. Küreselleşme sürecinde sendikaların zayıfaması endüstri ilişkileri sisteminin işleyişini çalışanlar aleyhine değiştirmiş toplu pazarlık sisteminin etkinliği azalmıştır. Küreselleşme ve Sosyal Güvenlik Sistemleri 21. yüzyılın ilk on yılında dünya nüfusunun yalnızca % 20'si yeterli sosyal güvenlik garantisine sahiptir. Sanayi toplumu, Almanya'da Bismark tarafından 1881 yılında başlatılan sosyal sigorta sistemi ile önce çalışanlara, daha sonra bütün nüfusa kapsamlı bir sosyal güvenlik garantisi sağlamış, zaman içinde sosyal güvenlik sistemleri sosyal devletin en önemli sosyal politika pratiğini oluşturmuştur. 1970'li yıllarda yaşanan kriz, sosyal devletin en kapsamlı uygulaması olan sosyal güvenlik sistemlerini eleştirilerin odak noktası hâline getirmiştir. ILO ve Küresel Sosyal Politikalar Küreselleşmenin olumsuz sosyal sonuçlarının belirginleşmeye başladığı 1990'lı yılların başından itibaren ILO küreselleşmenin sosyal sorunlarını gündemine almıştır. ILO küreselleşmenin sosyal sorunlarını gidermeye yönelik sosyal politika tedbirlerini temel ilkelerinden vazgeçmeden oluşturmaya çalışmıştır. ILO, sosyal yönü güçlü, adil, kapsayıcı, demokratik olarak yönetilebilir, bütün ülkeler ve insanlara nimetlerinden adil şekilde faydalanmak için eşit fırsatlar sunan bir küreselleşme sürecinin gerçekleştirilebilmesi gerekli şartları şu başlıklarda toplamıştır
- İnsan haklarına ve kültürel farklılıklara saygılı, insana yaraşır iş, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, cinsiyet eşitliğine dayalı bir sosyal hayat oluşturma önceliklerine önem veren insan merkezli bir küreselleşme anlayışının varlığı.
- Küresel ekonomi ile bütünleşirken halkının sosyal ve ekonomik fırsatlardan faydalanması imkânlarını geliştirecek demokratik ve etkin işleyen bir devletin varlığı.
- Ekonomik gelişme ile sosyal gelişmeyi bütünleştiren yerel, bölgesel ve küresel düzeyde çevrenin korunmasını sağlayan sürdürülebilir bir gelişmenin varlığı.
- Teşebbüs hürriyeti ve fırsat eşitliğine imkân veren etkin ve adil işleyen piyasaların varlığı.
- Ülkelerin gelişme seviyeleri, imkânları ve kapasitelerinin farklılığını dikkate alarak bütün ülkelere eşit fırsatlar sunan adil kuralların varlığı.
- Ülke içinde ve ülkeler arasındaki eşitsizlikleri azaltacak, karşılıklı yardımlaşma ve iş birliğine dayalı birdayanışmacı küreselleşme anlayışının varlığı,
- Küreselleşme sürecinde yer alan aktörler arasında (uluslararası örgütler, hükümetler, parlamentolar, işçi ve işveren örgütleri, sivil toplum kuruluşları ve diğerleri) diyalog ve iş birliğini sağlayacak mekanizmaların varlığı.